

Scenariusz lekcji religii dla uczniów szkoły ponadpodstawowej

Temat: Zanurzeni i przyobleczeni w Chrystusa

Autor: Elżbieta Koronowska

Cele lekcji: *Uczeń po zajęciach potrafi*

- wyjaśnić znaczenie czynności polania głowy i nałożenia białej szaty podczas liturgii chrzcielnej;
- uzasadnić dlaczego sakrament chrztu jest nazywany sakramentem oczyszczenia i początkiem nowego życia w Chrystusie;
- wymienić owoce łaski chrzcielnej dla ochrzczonego;
- podjąć refleksję nad własną postawą w kontekście łaski otrzymanej w sakramencie chrztu.

Metody i techniki pracy :

- „burza mózgów”, rozmowa dydaktyczna, praca z obrazem, praca w grupach, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja, słuchanie piosenki

Środki dydaktyczne :

- Kartki papieru A4, mazaki,
- fotografie przedstawiające: starochrześcijańskie baptysterium, chrzest przez zanurzenie, moment polania wodą głowy dziecka podczas liturgii ,
- teksty źródłowe do pracy w grupach (zał. 2),
- kserokopie dla każdego ucznia (zał. 1),
- komputer z dostępem do Internetu, projektor multimedialny

TOK LEKCJI :

Faza wprowadzająca:

Sprawy organizacyjno - porządkowe:

- sprawdzenie obecności
- przedstawienie celu i formy zajęć

Nauczyciel

- Wprowadza w tematykę katechezy:

Znany, grecki filozof Tales z Miletu, żyjący na przełomie VII i VI w. p.n.Ch., na podstawie obserwacji przyrody i otaczającego świata, stwierdził, że „*wszystko jest z wody, z wody powstało i z wody się składa*”.

- zapisuje na tablicy wzór chemiczny wody i zadaje pytania:

- Czy możemy zgodzić się ze stwierdzeniem filozofa?
- Czym jest woda i jakie jest jej znaczenie dla życia człowieka?

- Czy możliwe jest życie na ziemi bez wody?

Uczniowie

- odpowiadają na postawione pytania – metoda „burzy mózgów”

Nauczyciel

- podsumowuje wypowiedzi uczniów, mówiąc, że woda jest najczęściej występującą substancją w przyrodzie. Woda wchodzi w skład wszystkich organizmów żywych i stanowi odpowiednie środowisko dla procesów biologicznych. Bez niej nie mogłyby zachodzić żadne procesy metaboliczne. Jest jednym z najważniejszych składników pokarmowych potrzebnych do życia każdego człowieka. Woda oczyszcza i orzeźwia, jest niezbędna w zachowaniu codziennej higieny. Bez wody niepodobna wyobrazić sobie życia. Pewnie, dlatego tradycja liturgiczna i sakramentalna nadaje symbolowi wody dużą wagę w rytuale chrztu świętego. Jest ona przecież nie tylko związana z doczesnym, ale i nadprzyrodzonym życiem człowieka.

W Piśmie Świętym woda posiada szerokie znaczenie. Jest ona symbolem Ducha Świętego i Jego mocy stwórczej stanowi też znak błogosławieństwa i mocy Boga. Z drugiej strony, woda jest także znakiem oczyszczającej pokuty. W znaku potopu i zagłady wojsk egipskich w Morzu Czerwonym stała się symbolem zniszczenia i śmierci. Chrystus przyjmując chrzest w rzece Jordan nadał wodzie szczególnego znaczenia. Jezus zanurzył się w wodach Jordanu, co było znakiem przyjęcia na siebie grzechów wszystkich ludzi.

Jezus daje polecenie udzielania chrztu swoim uczniom słowami: *„Idźcie, więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i syna i Ducha Świętego”*. (Mt 28, 19)

- prezentuje fotografie przedstawiające: starochrześcijańskie baptysterium, chrzest przez zanurzenie oraz moment polania wodą głowy dziecka podczas liturgii chrzcielnej.

- przekazuje uczniom krótką informację o tym, że obok chrztu udzielanego przez polanie głowy istniała w pierwszych wiekach, forma udzielania chrztu przez zanurzenie w wodzie. Ten sakrament „jest nazywany *chrztem* ze względu na główny obrzęd, przez który jest wypełniany: chrzcic (gr. baptizein) oznacza «zanurzyć, pogrążyć» w wodzie”. (KKK1214). „W kościele łacińskim trzykrotnemu polaniu wodą towarzyszą słowa szafarza:

«N., ja ciebie chrzczę w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego». W liturgiach wschodnich katechumenowi zwróconemu w kierunku wschodnim kapłan mówi:

«N., sługo Boży, jesteś ochrzczony w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego». Przy wzywaniu każdej z Osób Trójcy Świętej kapłan zanurza kandydata w wodzie i podnosi go z niej”. (KKK 1240)

Zanurzenie lub polanie głowy dziecka wodą jest kulminacyjnym momentem liturgii chrzcielnej. Obrzędy przypominają nam, że powinna to być woda naturalna i czysta. Obmycie wodą i towarzyszące mu słowa formuły chrzcielnej stanowią tak zwaną materię i formę sakramentu chrztu świętego.

Faza realizacyjna:

Nauczyciel :

- rozdaje uczniom tekst ze słowami formuły chrzcielnej wypowiedzianej przez celebransa podczas obrzędu polania głowy dziecka (zał. 1)

Uczniowie

- wpisują w formule chrzcielnej swoje imię,
- chętni uczniowie odczytują głośno tekst formuły

Nauczyciel

- wyjaśnia, że materia i forma, czyli woda i słowa stanowią widzialne znaki sakramentu chrztu
- zadaje pytanie: Co one symbolizują, jakie jest ich nadprzyrodzone znaczenie dla nas?

Uczniowie

- pracują w czterech grupach, analizując treść tekstów źródłowych (zał. 2) i odpowiadają na pytania:

grupa 1

- Jakie znaczenie ma symbol polania wodą w liturgii sakramentu chrztu świętego?

grupa 2

- Jakie są dwa najważniejsze skutki chrztu świętego?

grupa 3

- Co symbolizuje biała szata?

grupa 4

- Czy chrzest jest naprawdę konieczny, by żyć, jako chrześcijanie?

- liderzy grup prezentują wyniki swoich prac na forum klasy.

Nauczyciel

- podsumowując wypowiedzi uczniów podkreśla, że „chrzest święty jest fundamentem całego życia chrześcijańskiego, bramą życia duchowego (vitae spiritualis ianua) i bramą otwierającą dostęp do innych sakramentów. Przez chrzest zostajemy wyzwoleni od grzechu i odrodzeni, jako synowie Boży, stajemy się członkami Chrystusa oraz zostajemy wszczępieni w Kościół i stajemy się uczestnikami jego posłania: Chrzest jest prawidłowo i słusznie określany, jako sakrament odrodzenia przez wodę i w słowie”.(KKK 1213) W sakramencie chrztu woda jest symbolem nowego życia, życia we wspólnocie z Jezusem Chrystusem i z wszystkimi, którzy w Niego wierzą. Przyjmując sakrament chrztu człowiek zostaje oczyszczony z wszystkich grzechów i otrzymuje w darze Ducha Świętego, przez co staje się umiłowanym dzieckiem Bożym. Ochrzczony staje się „nowym stworzeniem”(Por.2 Kor 5,17), „przybrany synem Bożym”(Por. Ga 4, 5-7), świątynią Ducha Świętego”(Por. 1 Kor 6,19). Według św. Pawła Apostoła człowiek wierzący ma przez chrzest udział w śmierci Chrystusa, zostaje z Nim pogrzebany i powstaje z martwych: „*My wszyscy, którzyśmy otrzymali chrzest zanurzający w Chrystusa Jezusa, zostaliśmy zanurzeni w Jego śmierć. Zatem przez chrzest zanurzający nas w śmierć, zostaliśmy razem z Nim pogrzebani po to, abyśmy i my wkroczyli*

w nowe życie” (Rz 6, 3-4). Ochrzczeni „przyoblekli się w Chrystusa” (Ga 3, 27). Dzięki Duchowi Świętemu chrzest jest obmyciem, które oczyszcza, uświęca i usprawiedliwia” (KKK 1227). Otrzymując łaskę „nowego życia” w Jezusie Chrystusie, zostaliśmy powołani do dawania świadectwa życia.

- zadaje uczniom pytania:

- Co to znaczy „przyoblekać się w Chrystusa”?
- Jak żyć łaską chrztu świętego?

Uczniowie

- odpowiadają na pytania, zapisując indywidualnie wyniki pracy, na kartach pracy (zał.3)
- chętni uczniowie prezentują swoje odpowiedzi na forum klasy.

Faza podsumowująca

Nauczyciel:

- zaprasza uczniów do autorefleksji i odczytuje fragment katechezy Ojca Świętego Franciszka: „(...) Musimy rozbudzić pamięć naszego chrztu. Jesteśmy wezwani, by żyć naszym chrztem każdego dnia, jako rzeczywistością aktualną w naszym życiu. Jeśli udaje się nam iść za Jezusem i trwać w Kościele, pomimo naszych ograniczeń, słabości i grzechów, to dzieje się to jedynie ze względu na sakrament, w którym staliśmy się nowymi stworzeniami i zostaliśmy przyobleczeni w Chrystusa. To właśnie na mocy chrztu uwolnieni od grzechu pierworodnego zostaliśmy wszczępieni w relację Jezusa z Bogiem Ojcem; niesiemy nową nadzieję, bo chrzest daje nam ową nową nadzieję, nadzieję podążania drogą zbawienia przez całe życie, a tej nadziei nic i nikt nie może zgasić, bo nadzieja nie zawodzi. Zapamiętajcie to dobrze: nadzieja w Panu nigdy nie zawodzi! Dzięki sakramentowi chrztu św. jesteśmy w stanie przebaczać i kochać nawet tych, którzy nas obrażają i czynią nam zło; udaje się nam rozpoznać w ostatnich i ubogich oblicze Pana, który nas nawiedza i staje się bliskim. Chrzest pomaga nam rozpoznać w obliczu osób potrzebujących, cierpiących, także w naszym bliźnim oblicze Jezusa, dzięki tej mocy chrztu”¹.

- odczytuje przesłanie brata Rogera z Taizé, który zachęca do głoszenia radości, takiej radości, „która bierze się z przekonania, że Chrystus kocha każdego człowieka jak jedynego syna (Ga 2,20b). Bóg pozwala nam rodzić się i odradzać w Nim, kiedy przyjmujemy Jego zaufanie i Jego przebaczenie. Jeżeli pozwolimy przyodziać się przebaczeniem jak szatą, w głębi swojej nocy poczujemy jasność”².

- na zakończenie można odsłuchać piosenkę Andrzeja Lamperta *Moje uwielbienie* (<https://www.youtube.com/watch?v=EKAwBtjq8-I>) lub piosenkę w wyk. Beaty Bednarz *Wciąż mnie zadziwiasz!* (<https://www.youtube.com/watch?v=QNA5FiUz0j0>)

¹ Papież Franciszek, *To jest dzień święta*, katecheza 8.01.2014, <http://liturgia.wiara.pl/doc/1841479.To-jest-dzien-swieto,dostep.2.05.2019>.

² Brat Roger z Taizé, *Bóg może tylko kochać*, Wydawnictwo Księży Marianów MIC, Warszawa 2005, s. 57.

Załączniki

Załącznik 1

W Kościele łącińskim trzykrotnemu polaniu wodą towarzyszą słowa szafarza:

..... **ja ciebie chrzczę**
w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego".

W Kościele łącińskim trzykrotnemu polaniu wodą towarzyszą słowa szafarza:

..... **ja ciebie chrzczę**
w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego".

W Kościele łącińskim trzykrotnemu polaniu wodą towarzyszą słowa szafarza:

..... **ja ciebie chrzczę**
w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego".

Załącznik 2

Grupa 1: Jakie znaczenie ma symbol polania wodą w liturgii sakramentu chrztu świętego?

„Woda symbolizuje oczyszczenie i nowe życie, co znalazło swój wyraz już przy okazji chrztu nawrócenia, którego udzielał Jan Chrzciciel. Chrzt, który udzielany jest w imię Ojca i syna, i Ducha Świętego, jest czymś więcej niż znakiem nawrócenia i pokuty, jest nowym życiem w Chrystusie. Dlatego celebracji sakramentu chrztu towarzyszą jeszcze inne znaki: namaszczenie, biała szata i świeca”³.

„Czyż nie wiadomo wam, że my wszyscy, którzyśmy otrzymaliśmy chrzt zanurzający w Chrystusa Jezusa, zostaliśmy zanurzeni w Jego śmierć? Zatem przez chrzt zanurzający nas w śmierć zostaliśmy razem z Nim pogrzebani po to, abyśmy i my postępowali w nowym życiu - jak Chrystus powstał z martwych dzięki chwale Ojca. Jeżeli bowiem przez śmierć, podobną do Jego śmierci, zostaliśmy z Nim złączeni w jedno, to tak samo będziemy [z Nim złączeni w jedno] przez podobne zmartwychwstanie.(...) Tak i wy rozumiejcie, że umarliście dla grzechu, żyjecie zaś dla Boga w Chrystusie Jezusie”. (Rz 6, 3-5.11)

Grupa 2: Jakie są dwa najważniejsze skutki chrztu świętego?

„Widzialne elementy sakramentalnego obrzędu chrztu oznaczają różne jego skutki. Zanurzenie w wodzie mówi o symbolice śmierci i oczyszczenia, a także o odrodzeniu i odnowieniu. Dwoma najważniejszymi skutkami chrztu są oczyszczenie z grzechów i nowe narodzenie w Duchu Świętym(Por. Dz 2, 38; J 3,5)”. (KKK 1262)

„Chrzest odpuszcza wszystkie grzechy, grzech pierworodny i wszystkie grzechy osobiste, a także wszelkie kary za grzech. W tych, którzy zostali odrodzeni, nie pozostaje, więc nic, co mogłoby przeszkodzić im w wejściu do Królestwa Bożego, ani grzech Adama, ani grzech osobisty, ani skutki grzechu, wśród których najcięższym jest oddzielenie od Boga”.(KKK 1263)

Grupa 3: Co symbolizuje biała szata?

„W liturgii chrzcielnej po obrzędzie namaszczenia olejem krzyżma świętego, ochrzczoneму dziecku nakłada się białą szatę. Jest to bardzo piękny i wymowny znak. Obrzędowi założenia białej szaty towarzyszą słowa modlitwy, które wyjaśniają jego znaczenie: „N., stałeś się nowym stworzeniem i przyoblekłeś się w Chrystusa, dlatego otrzymujesz białą szatę. Niech twoi bliscy słowem i przykładem pomagają ci zachować godność dziecka Bożego, nieskalaną aż po życie wieczne”. W starożytności chrześcijańskiej nowo ochrzczone ubierano w długie białe szaty, w których chodzili przez cały tydzień. Biała szata chrzcielna była faktycznym ubraniem człowieka ochrzczonego. Neofici przychodzili w tych szatach codziennie do kościoła, aby słuchać tzw. katechez mistagogicznych, głoszonych zwykle przez biskupa.(...). Obrzęd nałożenia białej szaty na ochrzczone dziecko posiada podwójną symbolikę. Najpierw trzeba zwrócić uwagę na sam fakt założenia szaty. W symbolice biblijnej szata oznacza błogosławieństwo. Obok pożywienia i dachu nad głową

³ Youcat. *Katechizm Kościoła katolickiego dla młodych*, Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2011, s. 117.

ubranie jest nieodzownym warunkiem ludzkiego życia. W stworzonym i uporządkowanym przez Boga świecie, szata jawi się, jako znak osoby ludzkiej w jej tożsamości i odrębności. Posiadanie ubrania jest także znakiem harmonijnego i bezpiecznego życia. Odzienie to również oznaka duchowego stanu człowieka. Na skutek nieposłuszeństwa w raju człowiek utracił pierwotną szczęśliwość i odkrył, że jest nagi i bezbronny. Nagość symbolizuje stan człowieka grzesznego, który potrzebuje odkupienia i zbawienia. Nagość stała się znakiem przekleństwa. Upadły człowiek potrzebował „nowej szaty”, aby wrócić do życia w jedności i harmonii z Bogiem. Tą szatą stał się Jezus Chrystus. On odkupił ludzkość ze wszystkich grzechów. Dzięki Chrystusowi ludzkość pozbyła się swojej „nagości”, jako symbolu przekleństwa. Założenie szaty chrzcielnej jest symbolem „przyobleczenia się” w Jezusa Chrystusa, czyli całkowitego zjednoczenia się z Nim. Dar chrzcielnego zanurzenia w śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa, pociąga za sobą konieczność zmiany stylu życia, czyli konieczność założenia nowej szaty. Św. Paweł Apostoł tę wewnętrzną przemianę nazywa „przyobleczeniem nowego człowieka”. Założona szata przypomina o konieczności radykalnej przemiany życia”⁴.

Grupa 4: Czy chrzest jest naprawdę konieczny, by żyć, jako chrześcijanie?

„(...) Ale może zrodzić się w nas pytanie: czy chrzest jest naprawdę konieczny, by żyć jako chrześcijanie, by iść za Jezusem? Czy nie jest w istocie zwykłym obrzędem, formalnym aktem Kościoła, by nadać imię dziecku? Takie pytanie może się pojawić. Pouczające jest to, co w związku z tym pisze Apostoł Paweł: „Czyż nie wiadomo wam, że my wszyscy, którzyśmy otrzymali chrzest zanurzający w Chrystusa Jezusa, zostaliśmy zanurzeni w Jego śmierć? Zatem przez chrzest zanurzający nas w śmierć zostaliśmy razem z Nim pogrzebani po to, abyśmy i my wkroczyli w nowe życie - jak Chrystus powstał z martwych dzięki chwale Ojca” (Rz 6,3-4). Nie jest to więc formalność! Jest to akt, który dogłębnie dotyka naszego istnienia. Nie jest tym samym dziecko ochrzczone i nieochrzczone, osoba ochrzczone i nie ochrzczone. Poprzez chrzest jesteśmy zanurzeni w tym niewyczerpanym źródle życia, jakim jest śmierć Jezusa, będąca największym aktem miłości w całej historii. Dzięki tej miłości możemy żyć nowym życiem, nie we władzy zła, grzechu i śmierci, ale w komunii z Bogiem i z braćmi!”⁵.

„Sam Pan potwierdza, że chrzest jest konieczny do zbawienia (Por. J 3, 5). Dlatego też polecił On swoim uczniom głosić Ewangelię i chrzcić wszystkie narody (Por. Mt 28,19-20) Chrzest jest konieczny do zbawienia dla tych, którym była głoszona Ewangelia i którzy mieli możliwość proszenia o ten sakrament (Por. Mk 16,16). Kościół nie zna oprócz chrztu innego środka, by zapewnić wejście do szczęścia wiecznego. Stara się, więc nie zaniedbywać otrzymanego od Pana nakazu, by "odradzać z wody i z Ducha Świętego" wszystkich, którzy mogą być ochrzczeni. *Bóg związał zbawienie z sakramentem chrztu, ale sam nie jest związany swoimi sakramentami*". (KKK 1257)

⁴ D.Kwiatkowski, *Chrzest – mistagogia celebracji*, <http://liturgia.wiara.pl/doc/420786.Chrzest-mistagogia-celebracji/11>, dostęp 2.05.2019.

⁵ Papież Franciszek, *To jest dzień święta*, katecheza 8.01.2014, <http://liturgia.wiara.pl/doc/1841479>, dostęp 2.05.2019.

Załącznik 3

Co to znaczy „przyoblekać się w Chrystusa”?

.....

.....

.....

.....

.....

Jak żyć łaską chrztu świętego?

.....

.....

.....

.....

.....